

„Реферат о завршеној докторској дисертацији“

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији: Валентина Брдар је рођена 30. маја 1975. год. у Новом Саду. У родном граду је завршила основну школу, а гимназију „Бранко Радичевић“ у Сремским Карловцима. Дипломирала је на Одељењу за историју уметности Филозофског факултета у Београду 2003, добивши те године и награду „Спомен-збирке Павле Бељански“ за науспешнији дипломски рад. За ужу област научних истраживања одабрала је историју новије српске архитектуре, са нагласком на простор Војводине. Магистрала је 2008. год. на матичном одељењу са радом о архитекти Иви Куртовићу. Објавила је више научних и стручних чланака у домаћој периодици (часописи „ЗЛУ Матице српске“, „ДанС“, „Наслеђе“) као и две запажене монографије „Од Париса до Брашована“ (2003) и „Архитекта Иво Куртовић“ (2011). За монографију о Куртовићу добила је награду „Павле Васић“ 2012. године. Остварила је радно искуство у неколико новосадских културних установа, а сарађивала и са бројним научним и академским институцијама у Србији.

Завршена дисертација колегинице Брдар носи назив „Развој модерне архитектуре у Војводини“. Садржи 870 страна текстуалног излагања поткрепљеног прилозима и илустрацијама (фотографије и архитектонски цртежи).

2. Предмет и циљ дисертације: Дисертација је утемељена на оригиналном истраживању, значајном за развој науке, њену примену, односно развој научне мисли уопште. Осветљава развој модерних идеја и архитектонских склопова на простору данашње покрајине Војводине, почев од првих сецесијских до касномодернистичких грађевина реализованих након Другог светског рата. Обогаћивање сазнања о том дугом историјском процесу, као и унапређивање методологије његовог тумачења, представљало је главни ауторкин циљ. Успостављање најпотпуније и најцеловитије слике о карактеру и противречностима тог процеса, успешно је остварено у приложеном раду.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању: Полазне хипотезе у раду су вишеструко потврђене и научно доказане. Развој индустрије и тржишта подстакао је модернизацију архитектонског стваралаштва на простору Војводине, оличену у прихватању

еманципаторског стила сецесије, а потом рационалистичких и функционалистичких идеја, елемената експресионизма, конструктивизма, ар декоа, модернистичког монументализма и високе ауторске модерне. Ни корените промене друштвених и политичких уређења које су подразумевале и успостављање нових градитељских приоритета нису омеле успон модернистичких програма, које су афирмисали најнапреднији пројектанати попут Драгише Брашована и Ђорђа Табаковића. Теза да су Нови Сад и Београд, а у почетку и Будимпешта, путем својих установа и стручних кругова пресудно утицали на развој модернизма у Војводини, вишеструко је потврђена у раду.

4. Кратак опис садржаја дисертације: У „Уводу“ рада ауторка излаже предмет и циљ свог истраживања, коментаришући доступне изворе и претходна историографска тумачења. У исцрпном поглављу „Премодерни развој друштва и насеља први облици модерне архитектуре у Војводини“, детаљно анализира контекст пре појаве и афирмације модерних идеја, као и њихове прве назнаке. У следећем сегменту рада названом „Почеци модерне архитектуре 1880-1930“, уз анализу примера сецесије и раног интернационалног модернизма, ауторка описује друштвену климу која је генерисала тај еманципаторски процес. У поглављу „Модерна архитектура 1925-1944“ анализира рану и зрелу војвођанска модерну, разматрајући њене културне преуслове и заступљеност на индустријским објектима. Следеће поглавље „Архитектонски токови након Другог светског рата 1944-1980“ обухвата критички преглед касномодернистичких идеја у архитектури Војводине. Затим следе „Закључак“, преглед литературе и извора.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације: Подробно и темељито, ауторка описује развој модернизма у архитектури Војводине, равномерно пратећи његово испољавање у различитим урбаним срединама (Новом Саду, Панчеву, Суботици, Сомбору, Зрењанину и другим градовима). Разложно издваја најзначајније грађевине, нереализоване пројекте и ауторске опусе који су најпотпуније презентовали и афирмисали тај стваралачки корпус. При томе узима у обзир све претходне историографске осврте, критички их сагледавајући и вреднујући. Успоставља одрживе периодизације, карактеризације и типолошке класификације истраженог материјала. На фактографском и аналитичком плану знатно обогаћује постојећу методологију научног рада. Баца ново светло на познате, а иницијално валоризује мноштво скромно проучених и историографски занемарених војвођанских објеката најразличитијих намена. Подједнако подстиче будућа тумачења новије српске, мађарске, хрватске и руске архитектуре (у емиграцији).

6. Закључак: Исцрпна дисертација историчарке уметности мр Валентине Брдар је потпуно сачињена према одобреној пријави, представљајући оригинално и самостално научно дело. Прегледна и слојевита, поспешиће још слојевитија историграфска истраживања и тумачења. Служби заштите културних споменика пружа корисне смернице за утврђивање приоритета из њене надлежности. Сматрајући дисертацију научно утемељеном и вишеструко корисном, предлажемо да се прихвати и закаже њена јавна одбрана.

Потписи чланова комисије:

др Александар Кадијевић, ментор, редовни
професор Филозофског факултета у Београду

др Симона Чупић, ванредни професор
Филозофског факултета у Београду

др Александар Игњатовић, ванредни професор
Архитектонског факултета у Београду

у Београду 16.1.2015